

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 11g/2023

privind excepția de neconstituționalitate a textului „o parte” din articolul 248 alin.
(1) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012

*(partea din datorie a debitorului insolvent pasibilă a fi suportată de membrii
organelor de conducere care au comis acțiuni prejudiciabile și au cauzat
insolvența [2])*

CHIȘINĂU
27 aprilie 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Nicolae ROȘCA, *Președinte*,
dnei Domnica MANOLE,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 17 ianuarie 2023,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 27 aprilie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 248 alin. (1) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, ridicată de dl avocat Vitalie Zama, în interesele S.R.L. „Alessandra Ricci”, în dosarul nr. 2i-67/2022, pendinte la Judecătoria Soroca, sediul central.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecător Cristina Botnaru, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La Judecătoria Soroca, sediul central, se examinează procedura simplificată a falimentului față de debitorul S.R.L. „Alessandra Ricci”.

4. La 27 iunie 2022, Serviciul Fiscal de Stat a formulat o cerere referitoare la tragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere ale debitorului.

5. La 7 septembrie 2022, dl avocat Vitalie Zama a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „o parte” din articolul 248 alin. (1) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012. Prin Încheierea din 31 octombrie 2022, Judecătoria Soroca, sediul central, a respins ridicarea excepției.

6. La 18 noiembrie 2022, dl avocat Vitalie Zama a ridicat în mod repetat excepția de neconstituționalitate a textului „o parte” din articolul 248 alin. (1) din Legea insolvenței. Prin Decizia Curții Constituționale nr. 184 din 20 decembrie 2022, excepția de neconstituționalitate a fost declarată inadmisibilă.

7. La 6 ianuarie 2023, dl avocat Vitalie Zama a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „o parte” din articolul 248 alin. (1) din Legea insolvenței.

8. Prin Încheierea din 9 ianuarie 2023, Judecătoria Soroca, sediul central, a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

[...]”.

10. Prevederile relevante ale Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012 sunt următoarele:

Articolul 248

Răspunderea membrilor organelor de conducere ale debitorului

„(1) La cererea administratorului insolvenței/lichidatorului, a comitetului creditorilor sau a oricărui creditor care are interes legitim, instanța de insolvență poate dispune ca **o parte** din datoriile debitorului insolvent să fie suportate de membrii organelor lui de conducere și/sau de supraveghere, precum și de orice altă persoană, care i-au cauzat insolvența prin una dintre următoarele acțiuni:

- a) folosirea bunurilor sau creditelor debitorului în interes personal;
- b) desfășurarea unei activități comerciale în interes personal sub acoperirea debitorului;
- c) majorarea fictivă a pasivelor debitorului și/sau deturnarea (ascunderea) unei părți din activul debitorului;
- d) procurarea de fonduri pentru debitor la prețuri exagerate;
- e) ținerea unei contabilități fictive sau contrare prevederilor legii, precum și contribuirea la dispariția documentelor contabile, a documentelor de constituire;
- f) dispunerea continuării unei activități a debitorului care îl duce în mod vădit la incapacitate de plată;
- g) dispunerea, în luna precedentă încetării plăților, de a se plăti cu preferință unui creditor în dauna celorlalți creditori;
- h) nedeplinirea cererii de intentare a procesului de insolvență conform prevederilor art.14;
- i) comiterea cu intenție a altor fapte care au cauzat insolvența debitorului.

[...]”.

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. Autorul excepției menționează că prevederile contestate sunt lipsite de previzibilitate și de claritate. Textul de lege criticat conferă instanțelor o marjă excesivă de discreție și interpretare, fiind posibile abuzuri și dezvoltarea unei practici neunitare, iar din cauza caracterului abstract există riscul arbitrariului. Astfel, nu este certă întinderea răspunderii pe care urmează să o poarte administratorul societății debitoare pe baza prevederilor articolului 248 alin. (1) din Legea insolvenței. De asemenea, autorul a menționat că nu poate fi efectuat un calcul precis al sumei ce urmează a fi încasată de la membrii organelor de conducere, iar norma contestată nu oferă instanței indici pentru a determina suma procentuală din datoriile debitorului care să fie suportată de membrii organelor de conducere.

12. Potrivit autorului, dispozițiile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3), 23, 46 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea insolvenței, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

16. Curtea observă că obiectul excepției de neconstituționalitate ridicat de dl avocat este textul „o parte” din articolul 248 alin. (1) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, însă instanța a ridicat excepția de neconstituționalitate a întregului articol, dar nu a argumentat-o. Prin urmare, Curtea reține obiectul excepției ridicat de autor.

17. Curtea admite că normele contestate ar putea fi aplicate la soluționarea cauzei. Curtea constată că articolul 248 alin. (1) din Legea insolvenței a mai făcut anterior obiect al controlului constituționalității (DCC nr. 37 din 7 aprilie 2020; DCC nr. 38 din 30 martie 2021 și DCC nr. 184 din 20 decembrie 2022).

18. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Curtea trebuie să analizeze, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 16 din 20 mai 2021, § 31).

19. Curtea reține că autorul sesizării a invocat articolele 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*], 46 [*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

20. Curtea a notat în jurisprudența sa că articolul 1 alin. (3) din Constituție comportă un caracter general și reprezintă un imperativ care stă la baza celorlalte reglementări. Această normă nu poate fi invocată de sine stătător, ci numai în coroborare cu o altă prevedere din Constituție, care trebuie să fie aplicabilă (DCC

nr. 56 din 19 aprilie 2022, § 25). De asemenea, Curtea a reținut că articolul 23 din Constituție nu are o aplicare de sine stătătoare. Pentru a putea fi invocat standardul calității legii, trebuie să existe o ingerință într-un drept fundamental. De asemenea, cu referire la pretinsa încălcare a articolului 54 din Constituție, Curtea a subliniat că nici acest articol nu poate fi invocat de sine stătător. Articolul 54 îi impune Curții un mod de analiză a caracterului proporțional al ingerințelor în drepturile fundamentale. Astfel, pentru a putea fi invocat acest articol, autorul sesizării trebuie să argumenteze incidența unui drept fundamental (a se vedea DCC nr. 13 din 1 februarie 2022, § 21).

21. Cu privire la incidența articolului 46 din Constituție, Curtea constată că prin textul contestat legislatorul nu a stabilit un quantum exact al datoriei debitorului care trebuie suportat de către membrii organelor lui de conducere și/sau de supraveghere, precum și de către persoanele care au cauzat insolvabilitatea prin acțiunile menționate de articolul 248 alin. (1) din Lege. Eventuala soluție pretinsă de către autorul sesizării de a stabili în lege un quantum precis al datoriei debitorului care trebuie suportat de către membrii organului de conducere ar putea conduce la situații în care aceste persoane ar putea fi obligate să achite un quantum disproporționat al datoriei.

22. Analiza coroborată a dispozițiilor articolului care include textul contestat impune concluzia că tragerea la răspundere juridică a membrilor organelor de conducere și a altor persoane este posibilă doar dacă acestea au comis una sau mai multe acțiuni indicate la alineatul (1) al articolului 248, prin care s-au adus prejudicii și, ca rezultat, au cauzat insolvabilitatea debitorului. În aceste cazuri, legislatorul a delegat instanței de insolvabilitate competența de a stabili, în funcție de acțiunea comisă și de prejudiciul cauzat debitorului insolvabil prin această acțiune, quantumul datoriei care trebuie să fie suportat de către fiecare persoană trasă la răspundere.

23. Mai mult, Legea insolvabilității stabilește că la examinarea cererii de tragere la răspundere instanța de insolvabilitate trebuie să pronunțe o hotărâre motivată și să indice partea din datoriile debitorului insolvabil care trebuie suportată de membrii organului de conducere care au cauzat insolvabilitatea debitorului. Hotărârea instanței de insolvabilitate poate fi contestată cu apel [articolul 248 alineatele (1) și (6)]. Așadar, membrii organelor de conducere ale debitorului beneficiază de garanții procesuale suficiente împotriva arbitrariului și, efectiv, se pot apăra în eventualitatea în care instanța dispune ca datoriile debitorului insolvabil să fie suportate de către aceștia.

24. În acest sens, Curtea reține că soluția legislatorului de a delega instanței de insolvabilitate competența de a stabili quantumul datoriei care trebuie suportat de către persoana trasă la răspundere, în funcție de circumstanțele cauzei, de acțiunea prejudiciabilă comisă și de prejudiciul efectiv cauzat, nu face incident articolul 46 din Constituție.

25. Pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „o parte” din articolul 248 alin. (1) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, ridicată de dl avocat Vitalie Zama, în interesele S.R.L. „Alessandra Ricci”, în dosarul nr. 2i-67/2022, pendinte la Judecătoria Soroca, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Nicolae ROȘCA

Chișinău, 27 aprilie 2023

DCC nr. 48

Dosarul nr. 11g/2023